

Rizika v chemii a logistice minimalizujeme na nulu

V roce 2015 si připomínáme 30 let celosvětové dobrovolné iniciativy Responsible Care - Odpovědné podnikání v chemii, která vznikla v roce 1985 v Kanadě jako reakce na největší katastrofu v chemickém průmyslu v indickém Bhópálu. Tam v noci z 2. na 3. prosince 1984 uniklo do okolí 27 tun methyloksyanátu, kyanovodíku a dalších látek poškozujících lidské zdraví. Během tří dnů po havárii zemřelo tenkrát přibližně 8 000 lidí, do dnešního dne okolo 25 000 lidí a celkový počet zasažených lidí dosáhl počtu 520 000.

Celý rok 2014 jsme si připomínali 20 let realizace této dobrovolné aktivity v ČR, když se k plnění principů přihlásilo již 82 členských organizací SChP ČR a jeho kolektivních členů Asociace výrobců nátěrových hmot, České asociace čistících stanic a Svazu chemických obchodníků a distributorů ČR. Právo užívat logo Responsible Care získalo již 46 organizací a 6 nevýrobních organizací je zapsáno v Seznamu partnerů Responsible Care. Vedle výrobních a distribučních organizací jsou již mezi nositeli práva používat logo Responsible Care i první organizace, jejichž činnost je spojena s přepravou nebezpečných věcí. Jako první získala toto ocenění v roce 2011 společnost Unipetrol Doprava, která je členem CACS a vedle čistících stanic provozuje zejména železniční dopravu včetně několika vleků v areálech chemických podniků. V roce 2013 byla zapsána do Seznamu partnerů CACS a loni získala právo užívat logo společnost Dachser.

Připomenout je však potřeba i práci všech, kteří nás v úsilí o odpovědné podnikání v chemii podporují a vytvářejí pro rozvoj přepravy nebezpečných látek potřebné odborné zázemí. Jedná se hlavně o společnosti DEKRA, Medistyl, Reliant a Česmad Bohemia.

V oblasti bezpečného zacházení s chemickými látkami se dělá maximum. Pomyslné nuly zmíněné v nadpisu však samozřejmě nelze dosáhnout, ale je

velmi dobře, že se k ní postupně blížíme. Je potřebné pro tuto činnost získat i mládež.

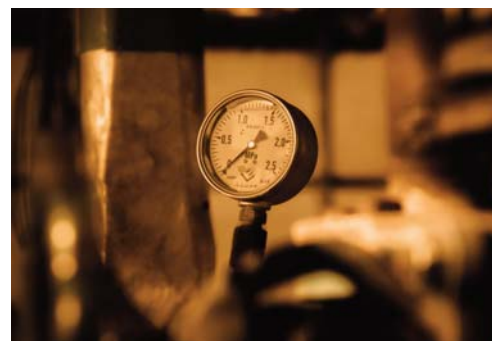
Připomeňme si některé milníky v oblasti přepravy nebezpečných věcí v České republice:

1992 - založen SChP ČR; jedním z jeho prvních odborných výborů byl výbor pro logistiku.

1994 - SChP ČR a jeho první členské společnosti se hlásí k plnění principů Responsible Care.

1996 - SChP ČR společně s GR Hasičského záchranného sboru podepisují dohodu o založení TRansportního Informačního a Nehodového Systému TRINS.

1998 - Vzniká Svaz chemických obchodníků a distributorů jako sekce Svazu chemického průmyslu České republiky. Na podzim roku 2003 byl

ustaven nezávislý Svaz chemických obchodníků a distributorů České republiky (SCHOD ČR).

1999 - Vznik pozice bezpečnostního poradce pro přepravu nebezpečných věcí.

2000 - Evropská federace chemického průmyslu Cefic zakládá systém nezávislého odborného hodnocení SQAS, jako Responsible Care v přepravě chemikálií.

2002 - Schválen zákon o integrované prevenci; implementace směrnice EU o IPPC; vybrané výroby musí odpovídat od roku 2007 nejlepším dostupným technikám (BAT); všechny chemické výroby musí mít platné integrované povolení provozu.

2003 - Založení Asociace bezpečnostních poradců a znalců - ABPZ.

2004 - Česká republika se stává členem Evropského společenství.

2006 - Evropský parlament schvaluje novou chemickou legislativu REACH.

2006 - Založena Česká asociace čistících stanic (CACS).

2007 - Společnost GS Sokotrans vydává první Evropský dokument o čištění ECD.

2007 - Vychází první číslo odborného časopisu Nebezpečný náklad.

2009 - 2012 - realizace projektu ChemLog.

2009 - přeprava nebezpečných věcí poprvé na největší logistické konferenci ve střední a východní Evropě SpeedCHAIN.

2010 - Společnost DEKRA zahajuje ve spolupráci s SChP ČR školení BBS (bezpečnost založená na chování řidiče) pro řidiče přepravující chemické látky.

2011 - Mezinárodní rok chemie.

2012 - Mladý chemik - poprvé vyhlášena celostátní soutěž pro žáky základních škol "Hledáme nejlepšího mladého chemika".

2012 - 2014 - realizace projektů ChemLog T&T.

2015 - Rok průmyslu a technického vzdělávání.

Výše je uveden stručný přehled aktivit, jejichž snahou je minimalizace rizik spojená s výrobou, přepravou a zpracováním chemických látek, směsí a předmětů, bez kterých si život v 21. století nedo-

Bezpečnostní poradci ABPZ na valné hromadě ve Velkém Meziříčí

vede nikdo představit, pokud je ochoten si to připustit.

Dále se zmíním o některých vybraných aktivitách souvisejících s přepravou chemikálií podrobněji a v souvislostech.

TRINS je dnes jedním z 16 národních systémů (ICE) zabývajících se minimalizací škod v případě, že dojde k dopravní nehodě za účasti dopravního prostředku přepravujícího nebezpečnou látku. Do systému je zapojeno 21 členských organizací SCHP ČR a služby poskytují 28 středisek.

V minulosti byly veřejnosti a žákům středních odborných škol prezentovány ukázky společného zásahu jednotek TRINS v Praze, Karlových Varech, Ostravě, Pardubicích a Brně. Simulace zásahu jednotek TRINS při úniku chemických látek byla představena i účastníkům mezinárodní konference SpeedCHAIN 2010. Od roku 1996 poskytli TRINS pomoc téměř při 600 zásazích. Národní centrum zabezpečuje společnost Unipetrol RPA, více informací na www.chp.cz/TRINS. V této souvislosti

nelze nepoděkovat i neaktivnějším členům systému, kterými jsou společnosti Dekonta a sokolovská chemička, dnes pod staronovým názvem Hexion a.s.

Prevence. Úniky chemikálií do životního prostředí při přepravách lze minimalizovat důrazem na opatření při jejich nakládce, přepravě i vykládce. Dnes již všechny společnosti v řetězci přeprav mohou využít nezávislé hodnocení SQAS (systém pro vyhodnocování bezpečnosti a kvality, více na www.sqas.org). V České republice toto hodnocení podstoupilo 25 firem. Rozhodující pro rozšíření SQAS do ČR bylo založení České asociace čistících stanic (CACS). Všechny 12 provozovatelů čistících stanic sdružených v CACS podstupuje toto nezávislé hodnocení pravidelně a mohou vydávat jednotný evropský certifikát o čištění ECD. Výrazně se tím omezil přesun dopravních prostředků s chemikáliemi, neboť i nevyčištěná cisterna je hrozbou pro své okolí.

Ne nahraditelná je při přepravě nebezpečných věcí činnost bezpečnostních poradců (DGSA), kteří působí v železniční přepravě, ale jejich činnost navazuje s ohledem na rozvoj kombinované přepravy i na dopravu silniční, námořní či leteckou. Souhrn

aktivit a cílů ABPZ naleznete na www.dgsa-rid.cz.

V silniční přepravě je hlavním nositelem a realizátorem myšlenek spojených s nebezpečnými věcmi společnost DEKRA, která je organizací pověřenou Ministerstvem dopravy nejen školením, ale i přezkušováním bezpečnostních poradců. Pro dopravce a podniky zajišťuje pravidelná školení všech osob zapojených do přepravního procesu a praktické tréninky řidičů.

Zvláštní postavení má školení BBS připravené a garantované v Evropě sdružením ECTA (European Chemical Transport Association = Sdružení pro přepravu chemických látek v Evropě). BBS představuje standardizované celoevropské školicí schéma pro pravidelné školení řidičů, které se zaměřuje na zvýšení bezpečnosti v průběhu silniční dopravy. Školení BBS jako nejlepší metoda pravidelného školení řidičů je podmínkou pro udělení certifikátu SQAS dopravní firmě. V ČR bylo zavedeno díky dlouhodobé spolupráci se SCHP ČR.

Rok průmyslu a technického vzdělávání 2015

Celoživotní vzdělávání má při přepravě nebezpečných věcí nezastupitelné místo. Dnes se však zaměřím na význam technického vzdělávání zejména ve vztahu k mládeži. Rok 2015 je totiž vyhlášen Rokem průmyslu a technického vzdělávání, který připravil Svaz průmyslu a dopravy ČR a jeho vyhlášení proběhlo s podporou vlády ČR.

Tato kampaň si dala za cíl zmapovat všechny aktivity podniků, škol i dalších institucí v oblasti technického vzdělávání, které se v posledních desítkách let dostalo v našem školství na druhou kolej a to nejen pro jeho náročnost na přípravu, ale i vzhledem k požadavkům na odpovědný přístup techniků k následnému výkonu profese. Došlo například k plošné likvidaci učňovského školství, tedy alespoň ve vztahu k průmyslu.

SCHP ČR proto navázal na snahy průmyslových podniků a středních odborných škol v regionech a od roku 2012 organizuje celostátní akci Mladý chemik, v rámci které proběhne 11. června v Pardubicích již potřetí finále soutěže pro žáky osmých a devátých tříd „Hledáme nejlepšího mladého chemika“. V tomto školním roce se zapojilo již více než 10 000 žáků ze všech krajů (více na www.mladychemik.cz).

Zkušenosti z organizace Mladého chemika vyústily v přípravu Sektorové dohody chemie – Dohoda pro chemický průmysl. V současné době vrcholí příprava dohody, která vzbudila velký zájem nejen ze strany průmyslu a škol, ale i ze strany státních orgánů a jednotlivých krajů.

Dohody jsou připravovány i na úrovni národní a regionální. Bylo příjemným překvapením, že na

Účastníci regionálního setkání projektu ChemLog T&T v Hamburku

oblast chemie a plastikářského průmyslu se orientují připravované dohody nejen v Ústeckém a Pardubickém kraji, ale i ve Zlínském a Plzeňském kraji a na Vysočině. Měli bychom tedy nově připravovaných dohod využít co nejvíce. Regionální dohody jsou zaměřeny i na celoživotní vzdělávání.

Rok průmyslu a technického vzdělávání může být inspirativní i pro oblast logistiky. Příkladem systematické spolupráce v oblasti odborného školství je například partnerství Střední odborné školy logistické a středního odborného učiliště Dalovice s firmou LC Sokotrans Sokolov a LC Lauterbach v Bergu v SRN. Spolupráce začala v roce 2000 a koncentruje se na odborné poradenství v logistice zejména chemických produktů, odborné stáže studentů v prostředí české i německé firmy nebo spolupřátání seminářů. Hlavním cílem je propojení výuky a praktických ukázek činnosti firem v oblasti

logistiky. Firmy ke své plné spokojenosti zaměstnávají již delší dobu několik absolventů školy. I délka spolupráce svědčí o její prospěšnosti pro všechny partnery. Samozřejmě firmy skupiny LC nejsou jedinými partnery školy, která v současnosti spolupracuje s dalšími cca 50 firmami z různých segmentů hospodářské činnosti a několika profesními svazy.

Podělte se s ostatními čtenáři i vy s příklady dobré praxe v této oblasti. ■

Ing. Ladislav Špaček, Csc.
Foto: Milan Otajovič

